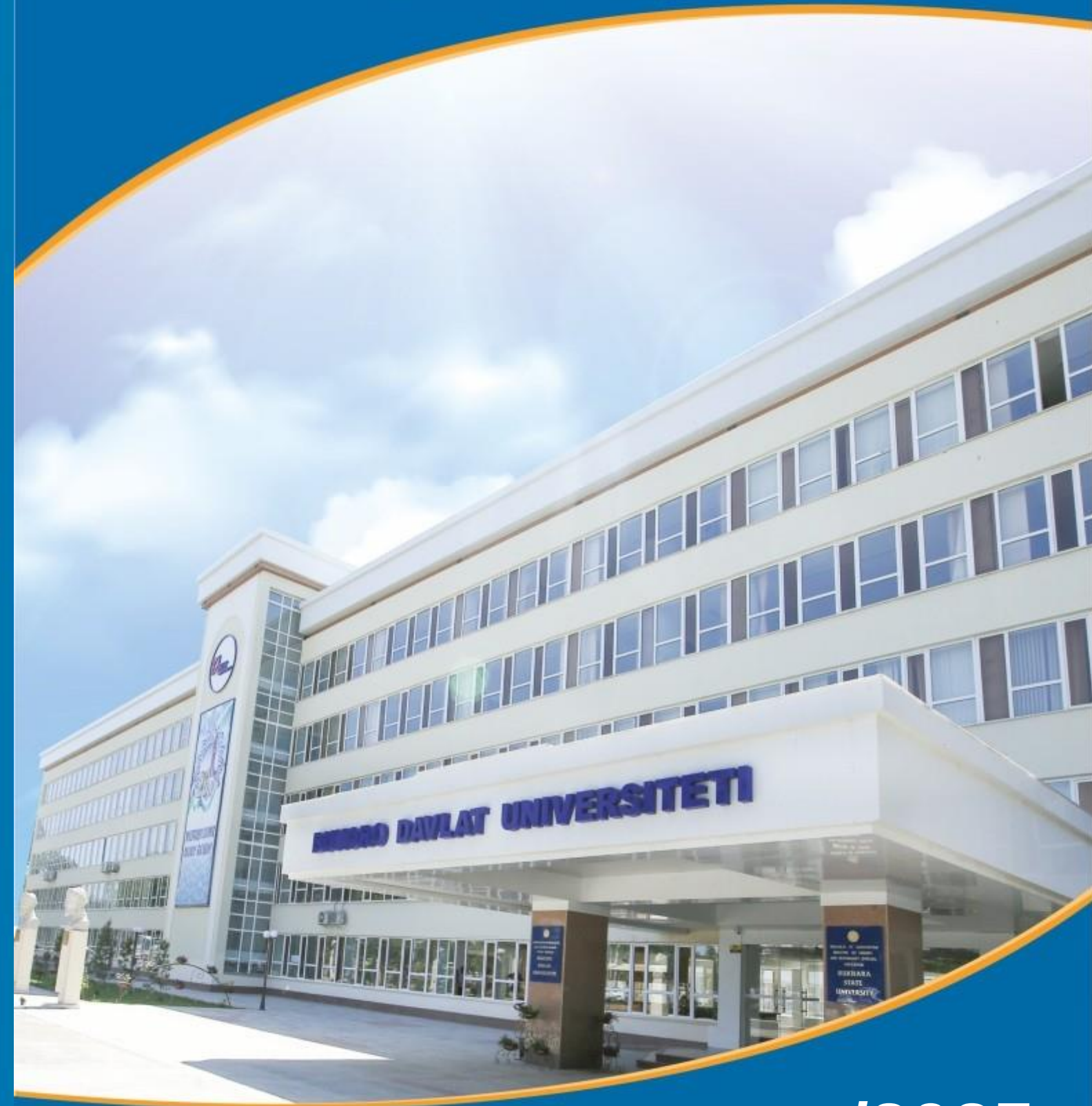

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI

Научный вестник Бухарского государственного университета
Scientific reports of Bukhara State University

6/2025

E-ISSN 2181-1466

9 772181 146004

ISSN 2181-6875

9 772181 687004

@buxdu_uz

@buxdu1

@buxdu1

www.buxdu.uz

6/2025

BUXORO DAVLAT UNIVERSITETI ILMIY AXBOROTI
SCIENTIFIC REPORTS OF BUKHARA STATE UNIVERSITY
НАУЧНЫЙ ВЕСТНИК БУХАРСКОГО ГОСУДАРСТВЕННОГО УНИВЕРСИТЕТА

Ilmiy-nazariy jurnal
2025, № 6, iyun

Jurnal 2003-yildan boshlab **filologiya** fanlari bo'yicha, 2015-yildan boshlab **fizika-matematika** fanlari bo'yicha, 2018-yildan boshlab **siyosiy** fanlar bo'yicha, **tarix** fanlari bo'yicha 2023-yil 29-avgustdan boshlab O'zbekiston Respublikasi Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar Vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasining dissertatsiya ishlari natijalari yuzasidan ilmiy maqolalar chop etilishi lozim bo'lgan zaruriy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan.

Jurnal 2000-yilda tashkil etilgan.

Jurnal 1 yilda 12 marta chiqadi.

Jurnal O'zbekiston matbuot va axborot agentligi Buxoro viloyat matbuot va axborot boshqarmasi tomonidan 2020-yil 24-avgust № 1103-sonli guvohnoma bilan ro'yxatga olingan.

Muassis: Buxoro davlat universiteti

Tahririyat manzili: 200117, O'zbekiston Respublikasi, Buxoro shahri Muhammad Iqbol ko'chasi, 11-uy.

Elektron manzil: nashriyot_buxdu@buxdu.uz

TAHRIR HAY'ATI:

Bosh muharrir: Xamidov Obidjon Xafizovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Bosh muharrir o'rinbosari: Rasulov To'liqin Husenovich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor

Mas'ul kotib: Shirinova Mexrigiyo Shokirovna, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent

Kuzmichev Nikolay Dmitriyevich, fizika-matematika fanlari doktori (DSc), professor (N.P. Ogaryov nomidagi Mordova milliy tadqiqot davlat universiteti, Rossiya)

Danova M., filologiya fanlari doktori, professor (Bolgariya)

Margianti S.E., iqtisodiyot fanlari doktori, professor (Indoneziya)

Minin V.V., kimyo fanlari doktori (Rossiya)

Tashqarayev R.A., texnika fanlari doktori (Qozog'iston)

Mo'minov M.E., fizika-matematika fanlari nomzodi (Malayziya)

Mengliyev Baxtiyor Rajabovich, filologiya fanlari doktori, professor

Adizov Baxtiyor Rahmonovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Abuzalova Mexriniso Kadirovna, filologiya fanlari doktori, professor

Amonov Muxtor Raxmatovich, texnika fanlari doktori, professor

Barotov Sharif Ramazonovich, psixologiya fanlari doktori, professor, xalqaro psixologiya fanlari akademiyasining haqiqiy a'zosi (akademigi)

Baqoyeva Muhabbat Qayumovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bo'riyev Sulaymon Bo'riyevich, biologiya fanlari doktori, professor

Jumayev Rustam G'aniyevich, siyosiy fanlar nomzodi, dotsent

Djurayev Davron Raxmonovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Durdiyev Durdimurod Qalandarovich, fizika-matematika fanlari doktori, professor

Olimov Shirinboy Sharofovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Qahhorov Siddiq Qahhorovich, pedagogika fanlari doktori, professor

Umarov Baqo Bafoyevich, kimyo fanlari doktori, professor

Murodov G'ayrat Nekovich, filologiya fanlari doktori, professor

O'rayeva Darmonoy Saidjonovna, filologiya fanlari doktori, professor

Navro'z-zoda Baxtiyor Nigmatovich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Hayitov Shodmon Ahmadovich, tarix fanlari doktori, professor

To'rayev Halim Hojiyevich, tarix fanlari doktori, professor

Rasulov Baxtiyor Mamajonovich, tarix fanlari doktori, professor

Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Quvvatova Dilrabo Habibovna, filologiya fanlari doktori, professor

Axmedova Shoira Nematovna, filologiya fanlari doktori, professor

Bekova Nazora Jo'rayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Amonova Zilola Qodirovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Hamroyeva Shahlo Mirjonovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Nigmatova Lola Xamidovna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Boboyev Feruz Sayfullayevich, tarix fanlari doktori

Jo'rayev Narzulla Qosimovich, siyosiy fanlar doktori, professor

Xolliyev Askar Ergashovich, biologiya fanlari doktori, professor

Artikova Hafiza To'ymurodovna, biologiya fanlari doktori, professor

Hayitov Shavkat Ahmadovich, filologiya fanlari doktori, professor

Qurbonova Gulnoz Negmatovna, pedagogika fanlari doktori (DSc), professor

Ixtiyarova Gulnora Akmalovna, kimyo fanlari doktori, professor

Rasulov Zubaydullo Izomovich, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Mirzayev Shavkat Mustaqimovich, texnika fanlari doktori, professor

Samiyev Kamoliddin A'zamovich, texnika fanlari doktori, dotsent

Esanov Husniddin Qurbonovich, biologiya fanlari doktori, dotsent

Zaripov Gulmurot Toxirovich, texnika fanlari nomzodi, professor

Jumayev Jura, fizika-matematika fanlari nomzodi, professor

Klichev Qybek Abdurasulovich, tarix fanlari doktori, dotsent

G'aybulayeva Nafisa Izattullayevna, filologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

TARIX *** HISTORY *** ИСТОРИЯ		
Nurmuxammedov M.X.	Bahouddin Naqshbandiy ma'naviy merosi va me'moriy ansambli	98
Халилов Ж.Н.	Бухоро амирларининг тахт маросими (Бухоро давлат музей-қўриқхонаси экспонатлари мисолида)	103
Очилдиев Ф.Б.	XIX асрнинг охири – XX аср бошларида Бухоро амирлигида божхоналар фаолияти	114
Бобожонова Ф.Х.	Бухорода 1925-1940 йилларда халқ таълими масалаларига доир амалга оширилган ишлар	120
Бобожонов Ш.У.	“Казан тулди” – вечный обряд Навруза	125
Utayeva F.X.	Buxoro zardo'zlik fabrikasi tarixi	132
Samadov G'.Z.	XIX asr oxiri XX asr boshida Turkiston o'lkasida kasalxonalar va sog'liqni saqlash ishlari holati	137
Naimov I.N.	Vatan himoyasi ajdodlarimizdan meros	141
Jo'rayev H.A.	Turkistonda milliy ta'lim – taraqqiyot o'zagi	146
Hayitov Sh.A., Ismailov G'.H.	Turkiyaning Istanbul shahridagi “o'zbeklar tekkesi” (buxoroliklar tekkesi): tarixi va hozirgi holati	150
Ibrohimov N.I.	XIX asrning ikkinchi yarmi – XX asr boshlarida buxoro amirligi va Hindistonni bog'lovchi savdo yo'llari	154
FALSAFA VA HUQUQ, SIYOSATSHUNOSLIK *** PHILOSOPHY, LAW AND POLITICAL SCIENCES *** ФИЛОСОФИЯ, ПРАВО И ПОЛИТОЛОГИЯ		
Ravshanov S.G'.	Turkiya mafkuraviy siyosatini rivojlanishida nodavlat notijorat tashkilotlari	159
Nurmetova F.I.	O'zbekiston Respublikasi va Janubiy Koreya munosabatlarining tarixiy tadriji borasida	163
Nuridinov D.A.	Turkiya - O'zbekiston munosabatlarida diniy-madaniy omilning o'rni va ahamiyati	168
Isanova G.T.	Ijtimoiy va siyosiy reklama davlatning axborot strategiyasini amalga oshirish vositasi sifatida	175
Bo'ronov S.M.	Ko'rfaz arab davlatlarining “tolibon” bilan bog'liq manfaatlari	180
Umarova G.B.	Ijtimoiy davlat: O'zbekiston va xorijiy tajriba	186
Jumayev Y.G'.	Ma'muriy boshqaruvda zamonaviy tartib-taomillarning amalga oshirilishi	191

BUXORO ZARDO'ZLIK FABRIKASI TARIXI

Utayeva Feruza Xolmamatovna,

Buxoro davlat universiteti dotsenti, t.f.f.d. (PhD)

Annotatsiya. Maqolada Buxoro zardo'zlik fabrikasi tarixi haqida ma'lumotlar keltirilgan. Yengil sanoat tarmoqlaridan biri bo'lgan zardo'zlik san'ati tarixi uzoq asrlarga borib taqaladi. O'zbekistonda zardo'zlikning vatani Buxoro hisoblanadi. Xususan, zardo'zlik sohasida tashkil etilgan hunarmandlik ustoxonasi, artel, sexlar va fabrika faoliyati yoritib berilgan. Dastlab zardo'zlik san'atiga ta'rif berildi. Buxoro zardo'zlik fabrikasi faoliyati va tumanlarda tashkil etilgan filallardagi zardo'zlik sohasidagi yutuqlar haqida ham fikrlar keltirilgan. Ishlab chiqarishda ustoz-shogird an'anasi mavjud bo'lib, qator zardo'z ustozlarning mahoratlari haqida fikrlar bayon etilgan. Buxoro zardo'zlik fabrikasida ishlab chiqilgan mahsulotlar jahonga mashhur bo'lgan. Mazkur korxonada o'zbek milliy naqshlari bilan bejirim naqshlangan do'ppi, so'zana, parda, milliy tuy sarpolari kabi qirqdan ortiq turdagi mahsulotlar ishlab chiqarilgan. Davlat tomonidan joriy etilgan besh yillik rejalar va kunlik topshiriqlar 110-115 foizga bajarilgan. Shu bilan birga, fabrikada o'z ishiga e'tiborsizlik bilan qaragan ishchilar ham bor bo'lib, ular haqida ham ma'lumotlar keltirib o'tilgan. Keltirilgan ma'lumotlar qator adabiyotlar, manbalar, matbuot materiallari va suhbatlardan olingan ma'lumotlar asosida bayon etilgan.

Kalit so'zlar: Buxoro, zardo'zlik, artel, to'qimachilik, ip-gazlama, hamkorlik, fabrika, loyiha, paxta, majburiyat, mutaxassis, ishlab chiqarish.

ИСТОРИЯ БУХАРСКОЙ ФАБРИКИ ЗОЛОТНОГО ШИТЬЯ

Аннотация. В статье приведены сведения об истории Бухарской фабрики золотого шитья. Искусство золотого шитья, являющееся одной из отраслей лёгкой промышленности, уходит своими корнями в далёкие века. Родиной золотого шитья в Узбекистане считается Бухара. В частности, освещается деятельность ремесленных мастерских, артелей, цехов и фабрики, организованных в сфере золотого шитья. В начале даётся определение искусству золотого шитья. Также рассматривается деятельность Бухарской фабрики золотого шитья и достижения филиалов, созданных в районах. В производственном процессе сохранялась традиция наставничества, и описано мастерство ряда известных мастеров-золотошвейев. Продукция, выпускаемая на Бухарской фабрике золотого шитья, получила мировую известность. На данном предприятии производилось более сорока видов изделий, таких как тюбетейки, сюзане, шторы, национальные свадебные покрывала, изящно украшенные узбекскими национальными орнаментами. Пятилетние планы и ежедневные задания, установленные государством, выполнялись на 110–115 процентов. В то же время отмечено наличие работников, проявлявших халатность к своей работе. Приведённые сведения основаны на ряде литературных источников, архивных данных, материалов прессы и интервью.

Ключевые слова: Бухара, золотное шитьё, артель, текстиль, шёлковая ткань, сотрудничество, фабрика, проект, хлопок, обязательство, специалист, производство.

HISTORY OF THE BUKHARA GOLD EMBROIDERY FACTORY

Abstract. The article provides information about the history of the Bukhara gold embroidery factory. The art of gold embroidery, one of the branches of the light industry, dates back many centuries. In Uzbekistan, Bukhara is considered the birthplace of gold embroidery. In particular, the article highlights the activities of handicraft workshops, artels, production units, and the factory established in the field of embroidery. It begins with a definition of the art of gold embroidery. The article also discusses the operations of the Bukhara embroidery factory and the achievements of its branches established in various districts. The traditional master-apprentice system was preserved in production, and the skills of several renowned embroidery masters are described. Products manufactured at the Bukhara gold embroidery factory gained international fame. More than forty types of items were produced at the enterprise, including skullcaps, suzani, curtains, and national wedding bedspreads, all beautifully decorated with traditional Uzbek patterns. The five-year plans and daily tasks set by the state were fulfilled at 110–115 percent. At the same time, the article mentions workers who showed negligence in their duties. The presented information is based on various literary sources, archival materials, press publications, and interviews.

HISTORY

9. Гончарова П.А. Золотошвейное искусство Бухары. – Ташкент: Издательство литературы и искусство имени Гафур Гуляма, 1986. – 112 с.
10. Ж.Йўлдошев // Қишлоқ зардўзлари. Бухоро ҳақиқати 1981-йил 5-май
11. Ўзбекистоннинг маърифатпарвар аёллари I жилд Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси “Фан” нашриёти давлат корхонаси Тошкент 2021. –Б 39.